



مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

افکارسنجی ملت

شماره مسلسل:

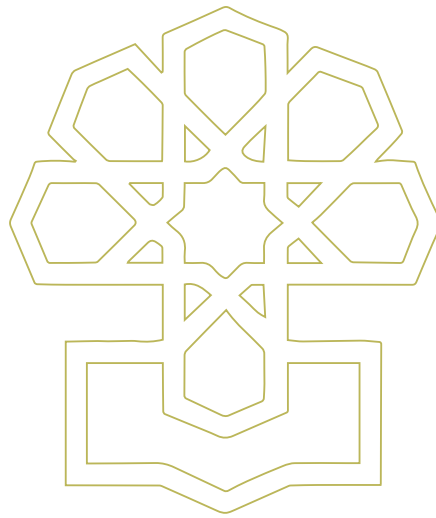
۳۴۰۱۹۰۷۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۴/۲۸



دفتر مطالعات افکارسنجی



افکارسنجی درباره نگرش مردم به وضعیت صندوق‌های بازنشستگی کشور



مقدمه

رایحه قره، زهرا دواتگرزاده

در سال‌های اخیر، مشکلات و چالش‌های صندوق‌های بازنشستگی در کشور به یکی از چالش‌های جدی نظام حکمرانی تبدیل شده است به طوری که بسیاری از کارشناسان و مسئولان مربوطه نسبت به پیامدهای این بحران هشدار داده‌اند. تداوم وضعیت فعلی ممکن است برخی صندوق‌ها را با مشکل جدی مواجه کند. از این رو به نظر می‌رسد تدوین و اجرای اصلاحات بنیادین در نظام بازنشستگی کشور، امری اجتناب‌ناپذیر است. برای این منظور طرح‌ها و ایده‌های مختلفی از سوی کارشناسان و خبرگان این حوزه مطرح شده است. پرواضح است که اجرای طرح‌ها و ایده‌ها بدون در نظر گرفتن افکار عمومی و پیامدهای پیش‌بینی نشده، ممکن است چالش‌های جدی سیاسی، اجتماعی و امنیتی به دنبال داشته باشد؛ این پروژ به منظور شناخت دقیق و معتبر نگرش مردم به صندوق‌های بازنشستگی و ابعاد مختلف اصلاحات آن توسط دفتر افکارسنجی ملت با همکاری دفتر مطالعات بخش عمومی و دفتر مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی انجام شده است. در این گزارش به برخی از یافته‌های آن اشاره شده است.

روش‌شناسی

داده‌های این گزارش از ۱۷ تا ۲۷ دی ماه سال ۱۴۰۱ گردآوری شده است. جامعه آماری پیمایش، همه افراد ۱۸ سال و بیشتر در کل کشور بوده‌اند. در این پیمایش تعداد ۱۲۰۰ پرسشنامه به صورت تلفنی و با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده متناسب با جمعیت، گردآوری شده است.

ناظران علمی (وحید کشفی نیا، علیرضا خوشگویان فرد، محمد جواد بادین فکر)



یافته‌ها

ضرورت بیمه بازنشستگی

از نظر ۸۵/۵ درصد از مردم لزوم داشتن بیمه بازنشستگی خیلی زیاد یا زیاد است، در حالی که ۶/۶ درصد ضرورت داشتن بیمه را کم یا خیلی کم عنوان کرده‌اند.

سن مناسب برای بازنشستگی مردان و زنان

میانگین سن مناسب مردان برای بازنشستگی از نظر مردم ۵۵ سالگی و سن مناسب زنان ۴۸ سالگی برآورد شده است.

منبع درآمد در دوران سالمندی

۶۲/۲ درصد از مردم «مستمری بازنشستگی» را به عنوان منبع درآمد خود در دوران سالمندی در نظر گرفته‌اند. ۱۶/۷ درصد نیز «درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری در ملک و بازار» را در نظر دارند. ۲۴/۴ درصد هم گفته‌اند هیچ منبع درآمدی را برای دوران سالمندی خود در نظر نگرفته‌اند.

وضعیت مالی صندوق‌های بازنشستگی

از نظر ۳۱/۸ درصد از مردم وضعیت صندوق‌های بازنشستگی از لحاظ مالی خوب یا بسیار خوب است؛ در حالی که ۲۲/۳ درصد وضعیت را بد و ۲۵/۶ درصد آن را بحرانی می‌دانند. ۲۳/۷ درصد از آنها علت این وضع بد و بحرانی را مدیریت ناکارآمد صندوق‌ها، ۲۲ درصد فساد مالی، ۲۰/۴ درصد بی‌ثباتی اقتصادی در کشور، ۱۹ درصد عملکرد نامناسب دولت و ۴/۴ درصد افزایش تعداد بازنشستگان می‌دانند.

تمایل بازنشستگان به ادامه اشتغال در صورت نبود محدودیت سنی

بیش از نیمی از بازنشستگان (۵۳/۲ درصد) اذعان کرده‌اند که اگر در زمان بازنشستگی خود محدودیتی برای سن وجود نداشت، مایل به ادامه اشتغال بودند، اما ۴۰/۳ درصد از آنها تمایلی به ادامه اشتغال نداشتند.

ادراک از وضعیت مالی در صورت تعویق بازنشستگی

۴۲/۷ درصد از بازنشستگان معتقدند اگر دیرتر بازنشسته می‌شدند وضعیت مالی خانواده‌شان بهتر بود، در حالی که ۱۴/۹ درصد معتقدند در چنین شرایطی وضعیت‌شان بدتر می‌بود. ۳۸/۳ درصد نیز گفته‌اند وضعیت مالی‌شان فرقی نمی‌کرد.

مهمترین دلیل اشتغال مجدد پس از بازنشستگی

مهمترین دلیل اشتغال مجدد بازنشستگانی که پس از بازنشستگی در شغل دیگری فعالیت داشته‌اند، «کافی نبودن حقوق بازنشستگی» عنوان شده است.

مهمترین مشکل صندوق بازنشستگی

بیش از نیمی از بازنشستگان (۵۵/۶ درصد) مهمترین مشکل خود در ارتباط با صندوق‌های بازنشستگی را به غیر از مشکل مالی، در زمینه خدمات درمانی می‌دانند.

مبنای محاسبه حقوق بازنشستگی

به طور متوسط بازنشستگان معتقدند میانگین حقوق ۴ سال و ۴ ماه آخر خدمت باید مبنای محاسبه مستمری بازنشستگی قرار گیرد.

احتمال بیمه پردازی در آینده

نیمی از افرادی که هرگز تجربه پرداخت بیمه نداشته‌اند (۵۰/۳ درصد) اصلاً احتمال نمی‌دهند در چند سال آینده خود را بیمه بازنشستگی کنند و ۲۴/۳ درصد احتمال آن را کم می‌دانند، در حالی که ۱۷/۷ درصد به میزان زیاد یا خیلی زیادی احتمال می‌دهند که در آینده خود را بیمه کنند.

تمایل به پرداخت بیمه در صورت اختیاری بودن

۸۳/۷ درصد از افرادی که دارای تجربه پرداخت بیمه هستند معتقدند اگر بیمه بازنشستگی اختیاری بود باز هم خود را بیمه می‌کردند، در حالی که ۱۲/۹ درصد اذعان داشتند که در صورت اختیاری بودن بیمه بازنشستگی خود را بیمه نمی‌کردند.